

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра теорії та історії соціології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник декана

31.08.2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Гендерні відносини в сучасному суспільстві

для студентів

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 054 «Соціологія»
освітній рівень бакалавр
освітня програма «Соціологія»
вид дисципліни вибіркова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	20__/20__
Семестр	8
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладачі: Тетяна ЧЕРВІНСЬКА

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (підпис, ПІБ, дата) «__» __ 20__ р.

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис, ПІБ, дата) «__» __ 20__ р.

КИЇВ – 2024

Розробниця: Тетяна ЧЕРВІНСЬКА к.соц.н., доцент, доцент кафедри теорії та історії соціології

ЗАТВЕРДЖЕНО

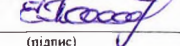
Зав. кафедри теорії та історії соціології

 Володимир СУДАКОВ

Протокол № 17 від « 30.08. » 2024 р.

Схвалено науково-методичною комісією факультету соціології

Протокол від «31» серпня 2024 року № 7

Голова науково-методичної комісії Тетяна ЧЕРВІНСЬКА
(підпис)

1. **Мета дисципліни** – формування поглибленого теоретичного і практично-орієнтованого уявлення про гендерний підхід в дослідженні різних сфер суспільного життя, соціальних інститутів та відносин.

2. **Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:**

1. Вміти працювати з науковою літературою та першоджерелами
2. Володіти понятійним апаратом сучасної соціологічної теорії
3. Володіти елементарними навичками аналітичних та пошукових методів соціологічної емпірики

3. **Анотація навчальної дисципліни:** Дисципліна «Гендерні відносини в сучасному суспільстві» є дисципліною вільного вибору студентів з переліку 9, вона спрямована на ознайомлення з понятійно-категоріальним апаратом гендерної теорії, основними тематичними напрямками гендерних досліджень в соціогуманітарних науках, розвиток навичок гендерного аналізу соціальних інститутів та процесів.

4. **Завдання (навчальні цілі):**

- ✓ засвоєння понятійно-категоріального апарату гендерної теорії
- ✓ знайомство з особливостями гендерного підходу до аналізу соціальних явищ, основними концепціями, розробленими в межах гендерної теорії
- ✓ знання проблематики сучасних дискусій щодо гендерних відносин, перспективи їх вивчення в соціології
- ✓ розвиток і закріплення навичок гендерного аналізу суспільства

Це спрямовано на формування компетентностей:

- Здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в Україні та світі в цілому (СК03)
- Здатність здійснювати соціологічний аналіз соціальних структур і процесів на мікро, мезо- та макрорівні (СК10)

5. **Результати навчання за дисципліною:**

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Знати особливості гендерного підходу до аналізу соціальних явищ	Лекція, практичне, самостійна робота	Робота на практичних заняттях, тест	20
1.2	Знати сучасний стан гендерних відносин та гендерного порядку в Україні	Лекція, практичне, самостійна робота	Робота на практичних заняттях, тест	20
2.1	Вміти використовувати методологію та понятійно-категоріальний апарат гендерної теорії в дослідженні соціальних явищ	Лекція, практичне, самостійна робота	Робота на практичних заняттях, аналітичне підсумкове завдання, практичні завдання (кейси)	20
2.2	Володіти навичками критичного аналізу процесів соціального конструювання гендеру	Лекція, практичне, самостійна робота	Робота на практичних заняттях, аналітичне підсумкове завдання, практичні завдання (кейси)	20
3.1	Демонструвати навички аргументованого представлення власної думки, компетентної та толерантної дискусії з опонентами	Лекція, практичне, самостійна робота	Робота на практичних заняттях, практичні завдання (кейси)	20

6. **Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання**

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1
Програмні результати навчання (п'ять)					
Застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціальних змін в Україні та світі (ПРН03)	+	+	+	+	+
Здійснювати соціологічний аналіз соціальних структур і процесів на мікро-, мезо- та макрорівні (ПРН15)		+	+	+	+

7. **Схема формування оцінки.**

7.1 **Форми оцінювання студентів:**

- семестрове оцінювання:

1. Індивідуальна та групова робота на практичних заняттях: РН1.1, РН1.2, РН2.1, РН2.2, РН3.1 – **50/30 балів**
2. Виконання тестових завдань: РН1.1, РН1.2, РН2.2 – **30/18 балів**
3. Аналітичне підсумкове завдання «Гендерна автобіографія» РН2.1, РН2.2 – **20/12 балів**

- підсумкове оцінювання: залік.

7.2 **Організація оцінювання:**

1. Індивідуальна та групова робота на практичних заняттях протягом семестру з тем 1-11
2. Тестові завдання з тем 1-11 – після вивчення теми 11
3. Аналітичне підсумкове завдання «Гендерна автобіографія» – надсилається викладачці за тиждень до останнього заняття.

7.3 **Шкала відповідності оцінок**

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та практичних занять

№	Номер і назва теми	Кількість годин		
		лекції	практичні	самостійна робота
1. Теоретичні засади гендерних досліджень				
1.	Сутність, специфіка та історія формування гендерних досліджень як наукового напрямку	2	2	4
2.	Понятійний апарат та концептуальні засади гендерної соціології		4	4
3.	Фемінізм як соціальна теорія та суспільний рух	2	2	4
2. Гендеровані соціальні інститути та взаємодії				
4.	Гендерні відмінності та нерівності на ринку праці України	2	4	6
5.	Гендерні відмінності та соціологія турботи	-	2	4
6.	Гендерована мова: вектори влади та впливу	2	2	4
7.	Гендерована освіта	-	2	4
8.	Особливості конструювання радянських маскуліностей та фемінностей	2	2	4
9.	Теоретизуючи маскуліності: влада і криза в «чоловічому» світі	2	4	6
10.	Гендеровані моральні паніки	2	2	4
11.	Війна та гендер	-	2	4
Всього		14	28	48

Загальний обсяг 90 год., в тому числі:

Лекцій – 14 год.

Практичні – 28 год.

Самостійна робота - 48 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основна:

1. Гендер для медій: Підручник з гендерної теорії для журналістики та інших соціогуманітарних спеціальностей / За ред. М. Маєрчик, О. Плахотнік, Г. Ярманової. Видання третє, виправлене і доповнене. – Київ: Критика 2017. URL: https://ua.boell.org/sites/default/files/gender_dlya_medii_2017.pdf
2. Кімелл М. Гендероване суспільство/ Пер.з англ. – К.: Сфера, 2003. URL: https://gender.org.ua/images/lib/genderovane_suspil.pdf

Додаткова:

1. Бурейчак Т. Моделі маскуліності в радянській гендерній ідеології// Гендерний журнал «Я». – 2011. №2. – С. 26-28.
2. Бурейчак Т. Kinder, küche, kirche як гендерна мрія «Свободи»// Гендерний журнал «Я». – №34 (Гендер і антигендер). – 2013. – С.14-16.
3. Донець О. «Радянська жінка – найшасливіша в світі»: відображення гендерних питань в українському плакатному мистецтві 1920-1930-х рр. URL: <https://uamoderna.com/md/radyanska-zhinka-najshhaslivisha-v-sviti-vidobrazhennya-gendernix-pitan-u-plakatnomu-mistecztvi-1920-1930-x-rr/>
4. Гавришко М. Зброя війни: сексуальне насильство російських військових в Україні. URL: https://commons.com.ua/uk/seksualne-nasilstvo-rosijskih-vijskovih-v-ukrayinu/?fbclid=IwAR0eSnXU_jRQACWn9mz0R9DX98NMsCFLWWmfYFEtaDSFjM7FuwHJnXSSmm0
5. Гендерний баланс та війна. Мониторингове дослідження в першому кварталі 2023 року. URL: <https://imi.org.ua/monitorings/gendernyi-balans-ta-vijna-monitoringove-doslidzhennya-u-pershomu-kvartali-2023-roku-i51269>

6. Дудко О. Гендерована війна: феміністичний аналіз. URL: <https://commons.com.ua/uk/genderovana-vijna/>
7. Дутчак О. Капіталізм, репродуктивна праця і феміністична економіка URL: <https://genderindetail.org.ua/season-topic/feminist-utopia/kapitalizm-reproduktivna-pratsya-i-feministichna-ekonomika-1341155.html>
8. Дутчак О. У єдності – сила: вимушене самотнє материнство та мережі доглядової підтримки українських біженок. URL: https://commons.com.ua/uk/u-yednosti-sila-vimushene-samotnye-materinstvo-ta-merezhi-doglyadovo-pidtrimki-ukrayinskih-bizhenok/?fbclid=IwAR1zzJ1xOUOAh96Ajt90sunrnkpl.pkd30-AHZY Yak8eCpQqE_r1CUunkQb8
9. Жінки і чоловіки в Україні. Статистичний збірник / Державна служба статистики України. – К., 2017. – (Розділи: «Демографічні показники», «Охорона здоров'я», «Правопорушення»). URL: https://ukrstat.org/uk/druk/publicat/Arhiv_u/15/Arch_gc_zb.htm
10. Кривобок Я. Неоплачувана хатня праця: скільки насправді коштує робота жінки/чоловіка, які «просто сидять вдома». URL: <https://www.work.ua/articles/analytics/3096/?fbclid=IwAR0FnQY7ZRnYWX22WvEcHjPmEFinI047HCPYsoBFCxDeuN3zl0Hj6QYRC0oY>
11. Марушенко О. «Прихований навчальний план» сучасної школи: методологія та структурування предмету дослідження. URL: <https://genderindetail.org.ua/library/osvita/prihovaniy-navchalnyy-plan-suchasnoi-shkoli-metodologiya-ta-strukturuvannya-predmetu-doslidzhennya-1341036.html>
12. Марушенко О., Плахотнік О. Гендерні шкільні історії. – Харків: Монограф, 2012. URL: <http://krona.org.ua/assets/files/books/Genderni-shkilni-istorii.pdf>
13. Марценюк Т. Гендерна сегрегація ринку праці: яку роботу шукають жінки і чоловіки (на прикладі бази резюме і вакансій на hh.ua) URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/3790/Martseniuk_Henderna_schrehatsiia_rv_nku_pratsi.pdf?sequence=1&isAllowed=y
14. Маєрчик М., Плахотнік О. Між колоніальністю і націоналізмом: генеалогії феміністичного активізму в Україні. URL: <https://genderindetail.org.ua/season-topic/gender-after-euromaidan/mizh-kolonialnistyu-i-natsionalizmom-genealogii-feministichnogo-aktivizmu-v-ukraini-1341124.html>
15. Новосолова Н. Не просто «смикання за косички»: як школа конструє гендерне насилля. URL: <https://genderindetail.org.ua/season-topic/osvita-i-prosvita/ne-prosto-smikannya-za-kosichki-yak-shkola-konstruyue-genderne-nasillya-134115.html>
16. П'ять причин вживати фемінітиви URL: <https://povaha.org.ua/pyat-prychyn-vzhyvaty-feminityvy/>
17. Рачок Д., Лексіков Р. За межами теорій із Заходу: про вжиток і зловжиток «гомонаціоналізму» в Україні URL: <https://genderindetail.org.ua/season-topic/gender-after-euromaidan/za-mezhami-teoriy-iz-zahodu-pro-vzhitok-i-zlovzhitok-gomonatsionalizmu-v-ukraini-1341458.html>
18. Синчак О. За рівність мовну і позамовну. URL: <http://commons.com.ua/za-rivnist-movnu-i-pozamovnu/>
19. Стрельник О. Жінки та час: між ефективним менеджментом та турботою // Гендерний журнал «Я». - 2014. - № 1(35). - с. 14-16.
20. Стрельник О. Освіта як фабрика смислів: від статево-рольового підходу до гендерно-чутливих змін. URL: <https://genderindetail.org.ua/season-topic/gender-after-euromaidan/osvita-vak-fabrika-smisliv-vid-statevo-rolovogo-pidhodu-do-genderno-chutlivih-zmin-1341286.html>
21. Стрельник О. «Сидіти вдома». Що таке піклувальна праця? URL: <https://povaha.org.ua/cydyty-vdoma-scho-take-pikluvalna-pratsya/>
22. Обрізан М. Неоплачувана робота, гендерна рівність і здоров'я: яку користь може отримати Україна від даних про використання часу? URL: <https://voxyukraine.org/neoplachuvana-robota-genderna-rivnist-i-zdorov-ya-yaku-koryst-mozhe-otrymaty-ukrayina-vid-danyh-pro-vykorystannya-chasu/>
23. Терерюк М. Між дискурсом і матерією: переосмислення тіла у квір-дослідженнях. URL: <https://genderindetail.org.ua/season-topic/tema-sezonu/mizh-diskursom-i-materiyu-pereosmislennya-tila-u-kvir-doslidzhennyah-134304.html>
24. Хто потурбується? Недитячі проблеми дитсадків в Україні. URL: <http://who.cares.research.tilda.ws/?fbclid=IwAR1UNPcIR7v5G2fhpSgbyo7eFjKmbete2gtTKw0Dn30kdX70JmmainnftE>

25. Червінська Т.Г. Квір-теорія в предметному полі гендерних досліджень: специфіка та концептуальні засади // Актуальні проблеми соціології, психології та педагогіки: збірник наукових праць – К.: КНУ імені Тараса Шевченка, 2015, № 4 (29). – С. 59-65.
26. Червінська Т.Г. Використання гендерної автобіографії у викладанні дисципліни "Історія та теорія гендерних досліджень": методичні аспекти// Актуальні проблеми соціології, психології та педагогіки: збірник наукових праць – К.: Логос, 2014, №4 (25) – С. 130-136.
27. Червінська Т.Г. Поняття (гетеро)нормативності у квір-теорії // Актуальні проблеми соціології, психології та педагогіки: збірник наукових праць – К.: КНУ імені Тараса Шевченка, 2017, № 2 (33). – С 97-105.
28. 10 запитань про фемінізм із Тамарою Марценюк. URL: <https://www.amnesty.org.ua/10-zapytan-pro-feminizm-iz-tamaroyu-marczenyuk/>
29. Goode E., Ben-Yehuda N. Moral panics: Culture, Politics, and Social Construction URL: <https://www.annualreviews.org/doi/pdf/10.1146/annurev.so.20.080194.001053>

Додаткові ресурси:

Гендер в деталях <https://genderindetail.org.ua/>

ПОВАГА кампанія проти сексизму <https://povaha.org.ua/>

Феміністична майстерня. Лекторій: <https://www.youtube.com/channel/UCt6wCM7T9ldR9vELT06TO5Q>

Фемінізм в деталях <https://www.facebook.com/groups/2452657025008527>